

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Hodonín

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Hodonín se nachází v jihovýchodní části Jihomoravského kraje. Tvoří tak 1 z 21 správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Stručná charakteristika SO ORP Hodonín je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 18 obcí (z tohoto hlediska patří mezi 6 nejmenších v kraji);
- v dotčeném území žije celkem 61.402 obyvatel (4. nejvyšší údaj za kraj), z toho 25.094 žije v jádrovém městě;
- rozlohou přes 286 km² se jedná o menší až střední obvod v kraji.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Jihomoravském kraji

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Hodonín	18	61 402	25 094	286
Břeclav	18	59 742	24 925	439
Hustopeče	28	35 503	5 883	355
Kyjov	42	55 832	11 483	470
Veselí nad Moravou	22	38 931	11 471	343
Mikulov	17	19 695	7 410	244
Průměr za kraj	32	55 650	29 587	343

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Jihomoravského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 58.000 až 65.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Břeclav, Šlapanice, Náchod, Trutnov, Beroun, Říčany a Litoměřice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 18 (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Břeclav, Frýdlant, Horšovský Týn, Kralupy nad Vltavou, Slavkov u Brna, Valašské Meziříčí);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 24.000 až 26.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Břeclav, Krnov, Litoměřice, Litvínov, Uherské Hradiště, Český Těšín).

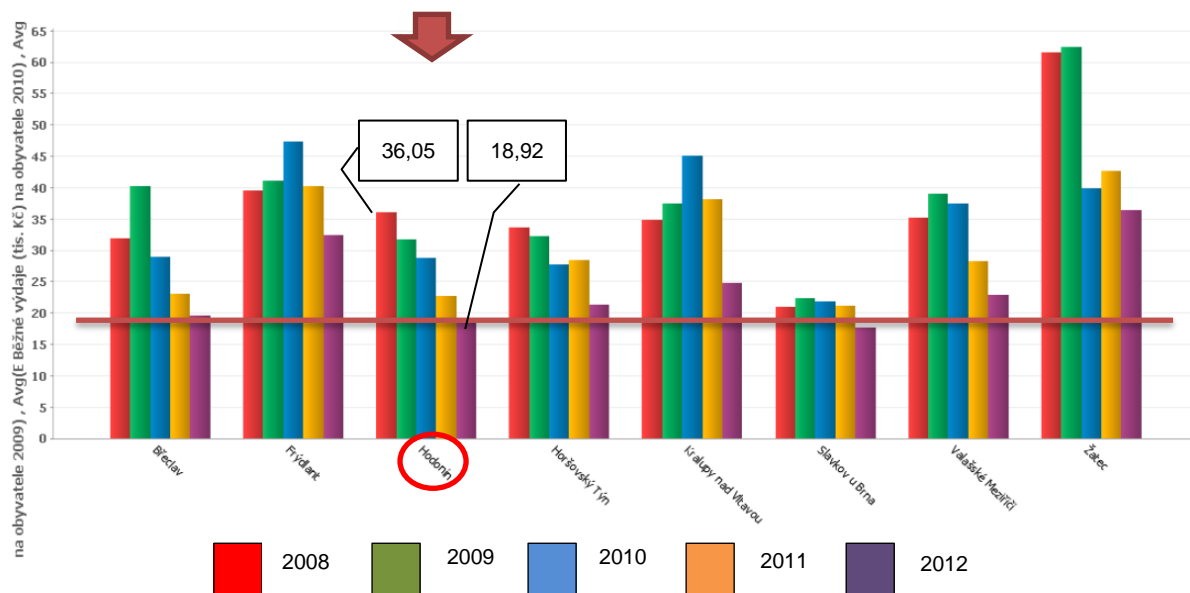
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména **srovnání běžných výdajů** SO ORP Hodonín s dalšími ORP se stejným počtem obcí v obvodu, tj. 18. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti běžných výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele zaznamenal obvod ORP Hodonín mezi lety 2008 a 2012 **pokles** v podstatě o **50%** (z původních 36 tis. Kč/obyv. v r. 2008 na 18,9 tis. Kč/obyv. v r. 2012¹). Zatímco na počátku sledovaného období patřil mezi trojici obcí s nejvyššími náklady na běžný provoz, na konci období už vykazoval 2. nejnižší hodnotu. Tento trend platí pak i ve srovnání SO ORP Hodonín s ostatními obvody Jihomoravského kraje nebo ve srovnání dle kritéria velikosti jádrové obce. Viz obrázek 1.

¹ Tato hodnota z roku 2012 je pro názornost vyznačena v grafu červenou linií.

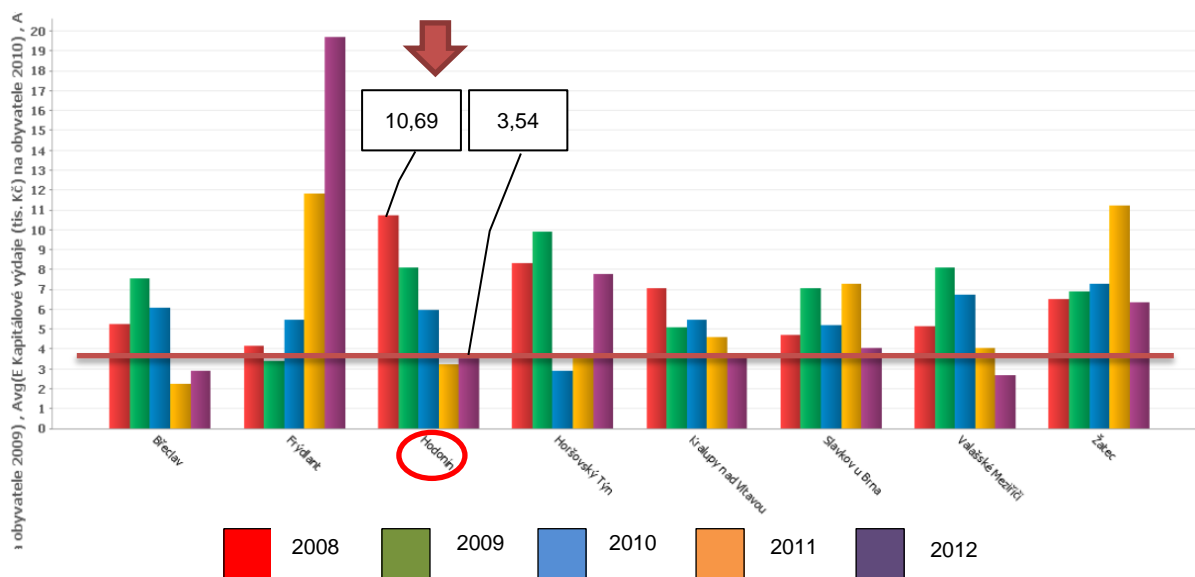
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 18) na obyvatele v období 2008-2012 (v tis. Kč / obyv.)

Obdobná situace nastala i v **oblasti kapitálových**, tedy investičních výdajů. Také zde je jednoznačně patrný trvalý **pokles** (pouze s malou odchylkou v r. 2012), který je ještě významnější než v případě běžných výdajů, a to dokonce o **70%** (z původních 10,7 tis. Kč / obyv. v r. 2008 na 3,5 tis. Kč / obyv. v r. 2012²). Zatímco na počátku sledovaného období měl SO ORP Hodonín kapitálové výdaje na obyvatele nejvyšší, na konci období to byly 3. nejnižší. Viz obrázek č. 2. Tento vývoj je, stejně jako v předchozím případě, patrný i ve srovnání SO ORP dle jiných kritérií.

Obrázek 2: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 18) na obyvatele v letech 2008 a 2012 (v tis. Kč)

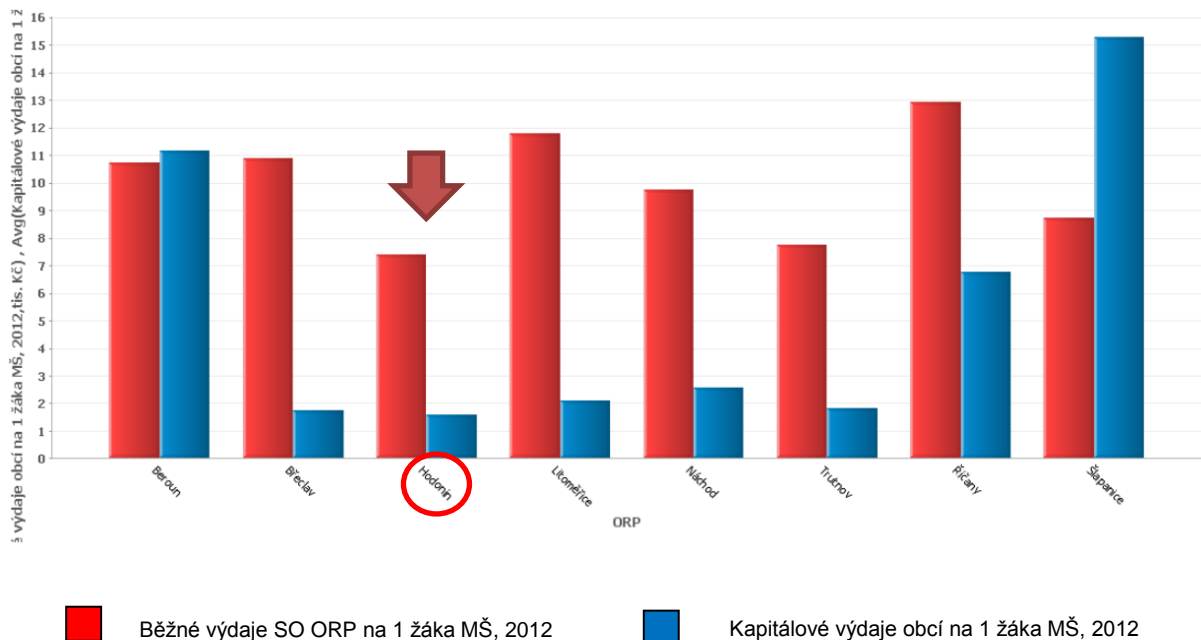

² Tato hodnota z roku 2012 je pro názornost vyznačena v grafu červenou linií.

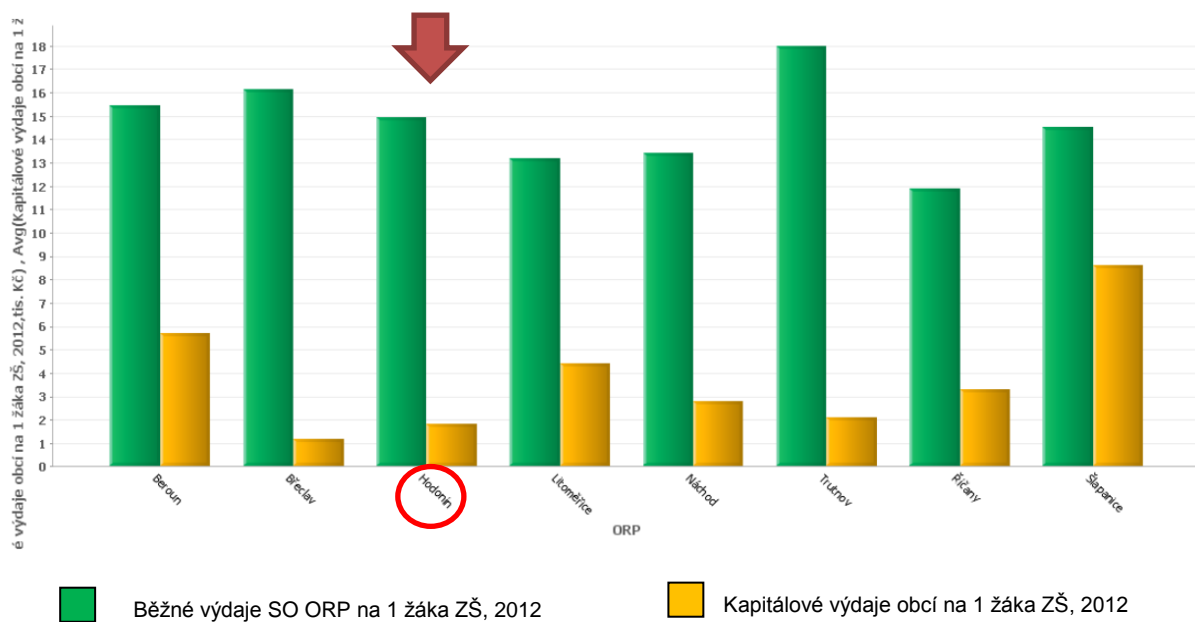
3. Předškolní a školní vzdělávání

Při pohledu na problematiku předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Hodonín zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. Oba parametry jsou v dané skupině SO ORP nejnižší – jak běžné výdaje s hodnotou 7,4 tis. Kč na žáka, tak kapitálové s hodnotou 1,6 tis. Kč na žáka. Viz obrázek č. 3. Pro doplnění informací je možné dodat, že v případě srovnání **výdajů na žáky základních škol** se výše běžných výdajů pohybuje nad průměrem srovnávaných SO ORP (ca 15 tis. Kč na žáka), výše kapitálových je 2. nejnižší (1,8 tis. Kč na žáka). Viz obrázek č. 4

Obrázek 3: Běžné/Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 58.000-65.000) na jednoho žáka MŠ v r. 2012 (v tis. Kč)

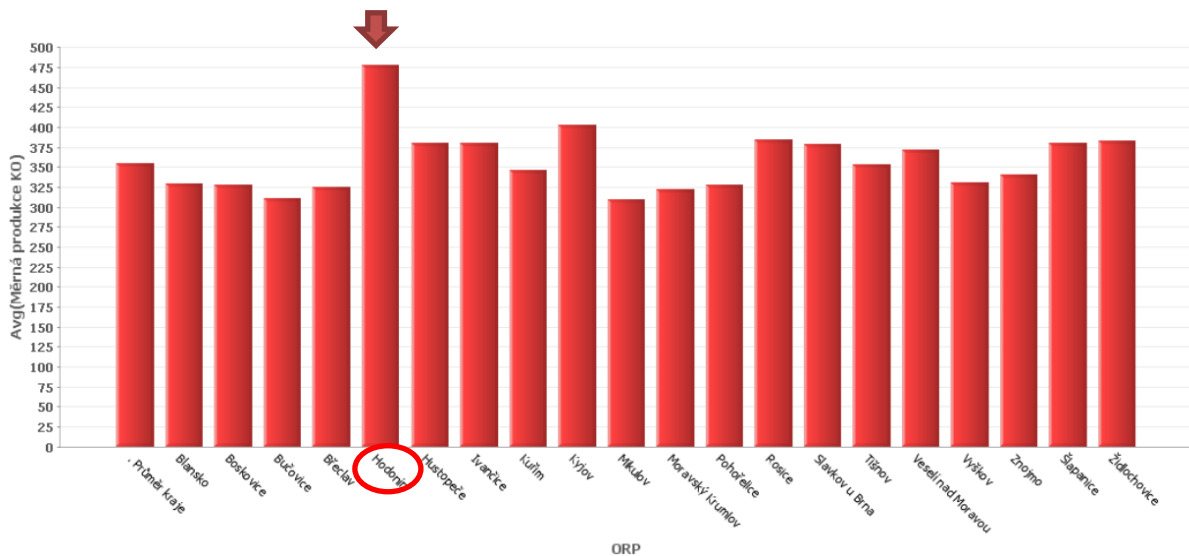
Obrázek 4: Běžné/Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 58.000-65.000) na jednoho žáka ZŠ v r. 2012 (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu**. V rámci Jihomoravského kraje dosahuje SO ORP Hodonín zdaleka **nejvyšší hodnoty**, a to ca 480 jednotek tun, čímž převyšuje krajský průměr o téměř 35%. Není bez zajímavosti, že první příčku si v produkci KO si SO ORP Hodonín drží i v případě aplikace všech ostatních kritérií, tj. velikosti SO ORP dle počtu obyvatelstva nebo počtu obcí nebo velikosti jádrové obce. Situaci ukazuje obrázek č. 5.

Obrázek 5: Měrná produkce KO vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Jihomoravského kraje, v tunách/1.000 obyv.)

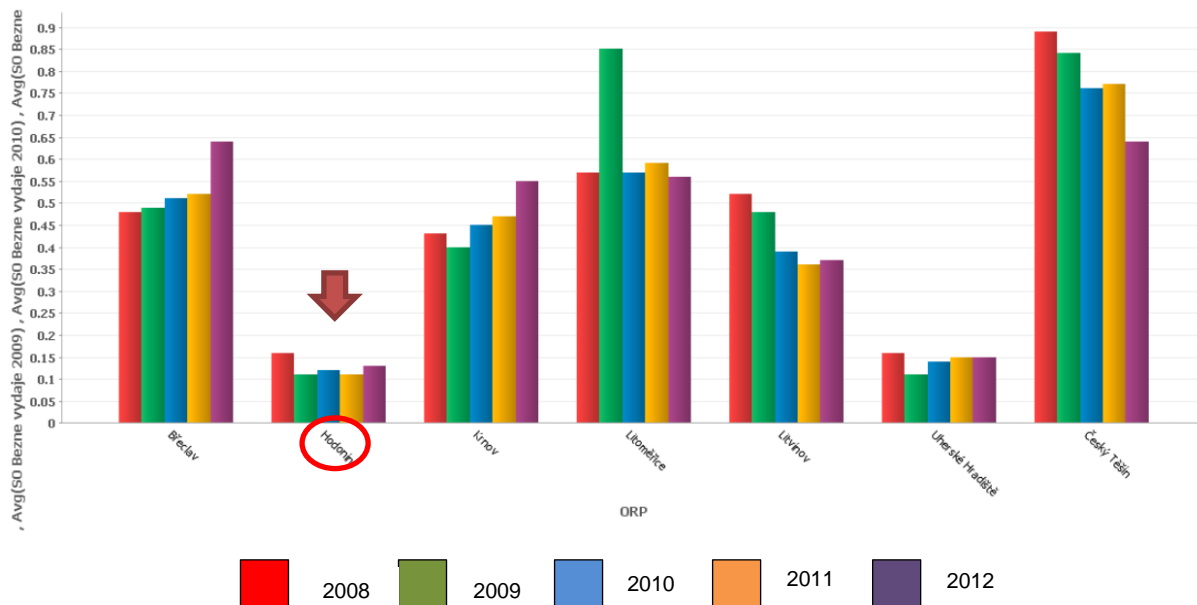

5. Sociální služby

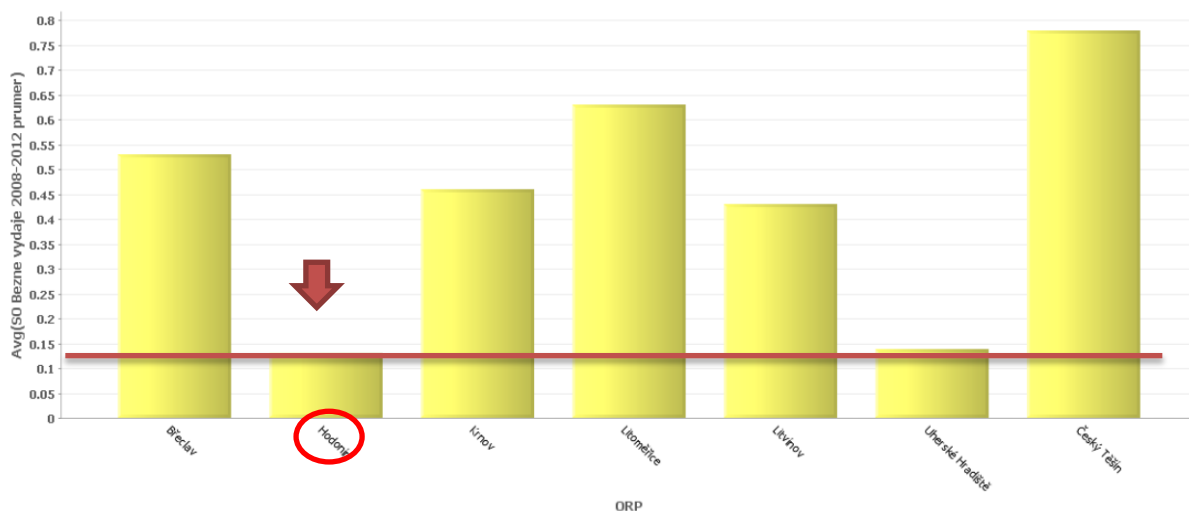
Z pohledu sociálních služeb je na místě vyzdvihnout zejména srovnání **běžných výdajů na obyvatele**, tj. nákladů, které odráží každodenní provoz. Z níže vloženého grafu je zřejmé, že SO ORP Hodonín dosahuje ve sledovaném období **nejnižších** hodnot z vybraných SO ORP s přibližně stejnou velikostí jádrové obce (v prvních dvou letech, tj. 2008 a 2009, stejných hodnot jako SO ORP Uherské Hradiště, poté již nižších). Celková průměrná hodnota za sledované období je 0,13 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázky č. 6 a 7.

Analogické výsledky přináší i srovnání SO ORP Hodonín s dalšími obvody podle kritérií počtu obyvatel a počtu obcí v obvodu – Hodonín opět zaujímá nejnižší, resp. druhé nejnižší příčky.

Obrázek 6: Běžné výdaje ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce 24.000–26.000) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce 24.000–26.000) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Hodonín	
základní charakteristika	<p>v Jihomoravském kraji je správní obvod ORP Hodonín:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z hlediska počtu obcí se řadí mezi 6 nejmenších obvodů • rozlohou se jedná o menší až střední obvod • z hlediska počtu obyvatel je 4. největší
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • běžné výdaje na obyvatele se výrazně snížily – celkem o 50% – a jsou 2. nejnižší mezi sledovanými ORP • ještě více se snížily kapitálové výdaje na obyvatele – o 70%
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • nízké dosažené hodnoty kapitálových výdajů na žáky ZŠ • nízké dosažené hodnoty běžných i kapitálových výdajů na žáky MŠ
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • nejvyšší produkce KO v kraji
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • nízké dosažené hodnoty běžných výdajů na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad